

**Міністерство освіти і науки України
Державний вищий навчальний заклад
Національний лісотехнічний університет України**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор НЛТУ України

_____ Ю.Ю. Туниця

Наказ від 29 березня 2017 року
№ 96

ПРОГРАМА

**ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ МОЛОДШИХ
СПЕЦІАЛІСТІВ ДЛЯ ВСТУПУ
ДО НАЦІОНАЛЬНОГО ЛІСОТЕХНІЧНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ**

Спеціальність «Економіка»

Львів-2017

Схвалено Приймальною комісією НЛТУ України
28.03.2017 р., протокол № 3

ЗМІСТ

1	Економіка	3
2	Планування та організація діяльності підприємства.....	9
3	Економіка праці.....	15

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Програма **фахового вступного випробування** для вступників, які вступають на основі ОКР молодшого спеціаліста, містить питання з нормативних професійно-орієнтованих дисциплін, які випускники технікумів і коледжів слухали під час навчання.

Фахові вступні випробування проводяться у формі тестування. Тестове завдання складається з 30 питань трьох рівнів складності (по 10 питань кожного рівня), які оцінюються за 100-бальною шкалою. Кожне питання першого рівня оцінюється 2,5 балами; другого – 3,5 балами; третього – 4 балами. Із запропонованих відповідей на кожне питання необхідно вибрати номер правильної відповіді і внести її у талон відповідей. Якщо у завданні є задачі, то їх необхідно розв'язати до числа з заданою точністю і це число внести у талон відповідей. За правильно розв'язані завдання абітурієнт отримує відповідну кількість балів, до якої додається 100 балів (шкала від 100 до 200 балів). Тривалість тестування – 1,5 год.

Абітурієнт вважається допущеним **до конкурсу**, якщо отримав позитивну оцінку, а саме – не нижче 124 бали за шкалою оцінювання від 100 до 200 балів.

ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН

1. ЕКОНОМІКА

Теорії та моделі підприємств.

Зміст і завдання дисципліни. Поняття та характерні риси підприємства. Підприємство як система. Моделі побудови підприємства. Ознаки та цілі, сфери і напрями діяльності підприємства. Екологічні завдання підприємства.

Нормативно-правові аспекти регулювання діяльності підприємства. Режим створення і реєстрації підприємства, господарської діяльності, взаємовідносин з державою. Ліквідація та реорганізація суб'єктів господарювання.

Основи підприємництва.

Сутність та принципи підприємницької діяльності. Економічна основа підприємництва. Форми здійснення підприємницької діяльності. Екологічне підприємництво.

Стратегія підприємницької діяльності. Вибір галузі. Використання конкурентних переваг. Складання бізнес-плану. Підприємництво та міжнародний менеджмент. Методи започаткування нового бізнесу. Сприяння розвитку малого бізнесу. Державна підтримка розвитку екологічних напрямків малого підприємництва в Україні.

Види підприємств, їх організаційно-правові форми.

Види підприємства за окремими класифікаційним ознаками: метою і характером діяльності, формою власності, належністю капіталу в статутному фонді, способу утворення та формування статутного фонду, розміром, правовим статусом, формою господарювання та іншими чинниками.

Поняття та ознаки добровільних об'єднань підприємств. Організаційно-правові форми господарських об'єднань: асоціація, корпорація, консорціум, концерн, картель, синдикат, трест, асоційовані підприємства, холдинг, фінансова група.

Зовнішнє середовище господарювання підприємств.

Вплив зовнішнього оточення на діяльність підприємств. Поняття і компоненти зовнішнього середовища господарювання. Чинники мікросередовища та особливості їх впливу на діяльність економічних суб'єктів. Макросередовище господарювання і його чинники. Демографічні, природні, науково-технічні, економічні, екологічні, політичні та міжнародні чинники та їх урахування у підприємницькій діяльності.

Моделі аналізу зовнішнього середовища.

Структура та управління підприємством.

Функції і методи управління. Організаційні форми реалізації методів управління. Виробнича і загальна структура та їх характеристика. Поняття і вплив структури підприємства на ефективність його функціонування. Виробнича структура підприємства та чинники, що її визначають.

Організаційна структура управління підприємством та її параметри. Типи організаційних структур управління. Принципи та етапи побудови організаційних структур управління. Механізм зміни організаційної структури управління підприємством.

Ринок і продукція.

Загальна характеристика ринку, його елементів та структури. Принципи саморегуляції і поведінки суб'єктів ринку.

Класифікація продукції. Екологічно чиста продукція. Оновлювання продукції. Показники визначення ринкового обсягу продукції, сфера їх застосування.

Порядок розробки плану реалізації та виробництва продукції. Вивчення ринку і попиту на продукцію.

Товарна та цінова політика підприємства.

Зміст та завдання товарної та цінової політики підприємства. Сутність та значення ціни в ринковій економіці. Загальні стратегії формування ціни за Портером (стратегії диференціації, керування затратами, спеціалізації). Стратегія формування ціни, що ґрунтується на циклі існування продукту.

Прибуток як цільова функція діяльності підприємства на ринку. Економічні межі обсягу діяльності підприємства. Метод визначення „точки беззбитковості”, „точки ліквідації”, „зони збитковості та прибутковості”.

Прогнозування та планування діяльності підприємства.

Прогнозування діяльності підприємства: сутність, функції, типи та методи. Види прогнозів та сфери їх застосування.

Планування як процес. Принципи планування та їх характеристика. Класифікаційні ознаки та види планів підприємства. Система планів підприємства, методи планування. План з охорони довкілля.

Стратегія розвитку підприємства. Організаційно-економічні передумови обґрунтування стратегії підприємства. Оперативне планування. Оперативний облік та диспетчерування.

Обґрунтування виробничої програми.

Зміст, завдання та місце виробничої програми в системі господарських планів підприємства. Основні розділи виробничої програми. Показники виробничої програми. Взаємозв'язок між показниками, методика розрахунку, характер використання.

Системи та методи планування виробничої програми підприємства. Методичні інструменти аналізу виконання виробничої програми підприємства.

Персонал підприємства, продуктивність і оплата праці .

Трудові ресурси підприємства та їх характеристика за кваліфікаційними ознаками. Принципи формування трудових ресурсів.

Визначення необхідної чисельності персоналу на підприємстві. Показник руху персоналу. Кадрова політика підприємства.

Продуктивність праці. Методи розрахунку продуктивності праці. Класифікація чинників та резервів зростання продуктивності праці.

Методи мотивації трудової діяльності. Соціально-економічна сутність заробітної плати, її функції та структура. Особливості організації оплати праці на підприємстві. Тарифна система оплати праці. Форми і системи заробітної плати. Особливості преміювання персоналу.

Інтелектуальний капітал.

Поняття інтелектуального капіталу підприємства та підходи до його визначення. Формування структури інтелектуального капіталу. Методичні основи оцінки інтелектуального капіталу підприємства.

Управління інтелектуальним капіталом і аспекти забезпечення підприємств інтелектуальними ресурсами. Значення інтелектуального капіталу в умовах поглиблення євро інтеграційних процесів.

Основний капітал підприємства.

Економічний зміст, характеристика складу основного капіталу підприємства. Види оцінок основних засобів і порядок їх переоцінки. Класифікація основних засобів. Зношуваність основних засобів. Економічна природа амортизації основних засобів. Показники, що характеризують стан та рух основних засобів.

Відтворення основних засобів підприємства, умови та форми здійснення. Поняття капітальних вкладень та капітального будівництва. Нове будівництво, капітальний ремонт, реконструкція та технічне переобладнання підприємства, модернізація обладнання як форми відтворення основних засобів. Ефективність використання основних засобів.

Оборотний капітал підприємства.

Оборотні засоби підприємств, їх кругообіг. Елементний склад оборотних засобів підприємства. Оцінка структури оборотного капіталу. Класифікація оборотних засобів.

Ефективність використання оборотних засобів. Заходи, спрямовані на підвищення ефективності використання оборотних засобів.

Інвестиції та інвестиційна діяльність.

Сутність і значення інвестиційної діяльності підприємства. Суб'єкти і об'єкти інвестиційної діяльності. Правове регулювання інвестиційної діяльності. Формування та оцінювання інвестиційної стратегії підприємства. Завдання і функції інвестиційного менеджменту.

Класифікація інвестицій. Чинники, що впливають на обсяги інвестицій. Визначення потреби у виробничих інвестиціях. Джерела інвестування. Інвестиції в природоохоронну діяльність.

Інноваційні процеси та їх розвиток в напрямку екологізації виробництва підприємств.

Зміст інноваційних процесів на підприємстві, принципи їх реалізації. Основні типи інноваційних процесів, їх класифікація. Джерела інновацій.

Науково-технічний прогрес і науково-технічна революція. Ключові особливості науково-технічної революції. Загальні напрями науково-технічного прогресу.

Інноваційні технології та пріоритетність їх розвитку для покращення використання та охорони ресурсів довкілля.

Оцінювання ефективності інноваційно-інвестиційної діяльності.

Ефективність інноваційно-інвестиційної діяльності, сутність її оцінки та методика розрахунку. Визначення коефіцієнта приведення капітальних вкладень.

Методика визначення економічного ефекту, соціальних, економічних та екологічних результатів впровадження заходів науково-технічного прогресу. Обчислення сукупного економічного ефекту від технічних нововведень. Порядок розрахунку економічного ефекту у виробників і споживачів новинок.

Техніко-технологічна база та виробнича потужність підприємства.

Характеристика та структура техніко-технологічної бази виробництва. Технічний розвиток підприємства, його форми та оцінка. Процес економічного управління технічним розвитком підприємства, його основні етапи. Напрями технічного розвитку. План технічного розвитку підприємства. Лізинг.

Системи та методи визначення потужності підприємства. Динамічні показники виробничої потужності: вхідна, вихідна, середньорічна виробнича потужність. Резерви зростання виробничої потужності підприємства.

Матеріально-технічне забезпечення і виробнича логістика підприємства.

Суть та завдання матеріально-технічного забезпечення підприємства, його планування. Поняття виробничої логістики. Поняття оптимальної партії постачання та регламенту поставки.

Склад матеріальних ресурсів і їх характеристика. Планування потреби підприємства в матеріальних ресурсах за елементами. Норми витрат матеріальних ресурсів та методи їх розробки.

Класифікація виробничих запасів, показники їх розрахунку. Методи нормування виробничих запасів. Планування потреби підприємства у виробничих запасах. Форми та методи оперативного управління виробничими запасами.

Організація операційної діяльності.

Сутність і цілі операційної діяльності підприємства. Виробничий процес та його елементи. Основні, допоміжні та обслуговуючі процеси. Їх призначення та особливості. Виробничий процес як сукупність виробничих операцій. Дискретні та безперервні виробництва.

Принципи раціональної організації операційної діяльності підприємства.

Конкурентоспроможність продукції підприємства.

Поняття конкурентоспроможності продукції. Методи оцінювання конкурентоспроможності продукції. Основні поняття та система показників якості продукції. Керування якістю продукції, стандартизація продукції.

Шляхи підвищення якості та конкурентоспроможності продукції підприємства. Екологічність продукції – один з пріоритетних напрямків підвищення її конкурентоздатності.

Поточні витрати підприємства та собівартість продукції.

Загальна характеристика витрат. Склад витрат, які включають у собівартість. Класифікація витрат. Система управління витратами.

Кошторис підприємства і собівартість продукції. Собівартість окремих виробів. Калькулювання і його місце в економічних розрахунках. Вибір калькуляційних одиниць. Склад і зміст статей калькуляції, методика їх обчислення. Способи розподілу непрямих витрат.

Методичні інструменти аналізу і планування поточних витрат підприємства. Управління поточними витратами за системою „стандарт-костінг”, „директ-костінг”.

Резерви оптимізації поточних витрат підприємства.

Фінансово-економічні результати діяльності підприємства.

Сутність доходів підприємства, їх призначення, склад та джерела утворення. Доходи від операційної, фінансової та інвестиційної діяльності підприємства. Методичні інструменти аналізу доходів підприємства, факторів, що обумовлюють їх формування.

Сутність, функції та джерела утворення прибутку підприємства. Види та класифікація прибутку. Механізм утворення чистого прибутку. Показники прибутку та рентабельності, фактори, що впливають на рентабельність.

Механізм розподілу та використання чистого прибутку підприємства. Оцінка і діагностика фінансового стану підприємства.

Інтегральна ефективність діяльності підприємства і його конкурентоспроможність.

Поняття, види і критерії ефективності. Мультиплікаційна ефективність. Показники ефективності виробництва, чинники її зростання.

Поняття конкурентоспроможності підприємства та продукції, їх взаємозв'язок та взаємообумовленість. Показники та критерії оцінки конкурентоспроможності підприємства.

Організаційно-економічні та техніко-технологічні фактори конкурентоспроможності. Прогнозування рівня конкурентоспроможності та умов його досягнення. Обґрунтування заходів щодо зміцнення конкурентоспроможності підприємства.

Сучасні моделі розвитку підприємств.

Поняття бізнес-моделювання та проектування розвитку підприємства. Характеристика сучасних моделей підприємств: розвиток інтегрованих операційних систем, організаційних структур, систем управління якістю, систем стимулювання, постійного кадрового потенціалу, залучення працівників до управління.

Найпоширеніші моделі розвитку підприємств в Україні.

Обґрунтування чинників, що впливають на вибір моделі.

Трансформація і реструктуризація підприємств.

Структурна перебудова підприємства, шляхи її здійснення. Процес реструктуризації. Форми, види і етапи проведення реструктуризації, їх характеристика. Альтернативні варіанти проведення реструктуризації.

Санація підприємства, її класична модель. Критерії вибору варіанту санації. Способи санації.

Оптимізація бізнес-процесів підприємства.

Модель бізнесу підприємства.

Методи оптимізації бізнес-процесів підприємства. Скорочення витрат, тривалості та кількості помилок у кожному з проаналізованих процесів. Інтегрування зі стратегією компанії та ключовими показниками ефективності Зростання керованості компанії. Покращення взаємодії між працівниками та підрозділами компанії. Наближення до сертифікації за стандартами ISO: 9000. Зростання інвестиційної привабливості компанії.

Економічна безпека підприємства.

Поняття економічної безпеки підприємства (ЕБП). Загальна характеристика ЕБП. Основні цілі ЕБП. Структурні елементи ЕБП та організація їх взаємодії. Аналіз та оцінка досягнутого рівня ЕБП.

Напрями забезпечення ЕБП за функціональними складовими: фінансовою, інтелектуальною, кадровою, техніко-технологічною, політико-правовою, інформаційною, екологічною та силовою.

Служба безпеки фірми (підприємства, організації). Принципи організації служби безпеки. Ключові завдання організації. Функції та об'єкти управління безпекою.

Список рекомендованої літератури

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства. Навчальний посібник. - К.: Атіка, 2006. — 528 с.
2. Володькіна М.В. Економіка промислового підприємства / М.В. Володькіна. — К. : ЦНЛ, 2004. — 196 с.
3. Економіка деревообробних підприємств: Навчальний посібник / За ред. Г.С. Шевченка, В.К. Луцевича - Львів: НЛТУ України, 2010. - 375 с.
4. Економіка підприємства. Підручник за заг. ред. С.Ф. Покропивного. — К. КНЕУ, 2001. — 528 с.
5. Кулішов В.В. Економіка підприємства: теорія і практика / В.В. Кулішов. — К. Ніка-Центр, 2002. — 216 с.
6. Мельник Л.Г. Економіка підприємства: конспект лекцій / Л.Г. Мельник, О.І. Корінцева. — Суми : Університетська книга, 2003. — 412 с.
7. Сідун В.А. Економіка підприємства / В.А. Сідун, Ю.В. Пономарьова. — К. : ЦНЛ, 2003. — 436 с.
8. John Sloman and Kevin Hinde.- Economics for Business / Fourth Edition- Printed by Craficas Estella, Navarro, Spain, 2009.- 781p.

2. ПЛАНУВАННЯ ТА ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Планування діяльності підприємства. Цілі, завдання та предмет вивчення дисципліни

Об'єктивна необхідність вивчення дисципліни.

Цілі, завдання та предмет вивчення дисципліни. Логіко-структурна схема побудови тем дисципліни та методологічні особливості їх викладання. Зв'язок дисципліни з іншими навчальними економічними дисциплінами.

Критерії оцінки поточних і засвоєних знань.

Сутність і організаційно-методичні основи планування діяльності підприємства

Планування як функція управління підприємством. Планування в умовах ринку.

Система планів підприємства. Функціонування системи планування на підприємстві: ключові поняття, характеристика та призначення. Основні принципи планування: єдності, участі, неперервності, гнучкості, оптимальності, збалансованості. Методи планування: екстраполяційні, інтерполяційні, пробно-статичні, балансові, матричні, економіко-математичні, пофакторні, нормативні.

Організаційні структури планування на підприємстві.

Функції планування й управління економічною діяльністю підприємства. Структура планових органів і їхні функції.

Стратегічне планування на підприємстві. Економічна стратегія підприємства та її складові. Інформаційна база стратегічного планування.

Сутність, цілі та завдання стратегічного планування. Логіка стратегічного планування.

Тактичне планування на підприємстві. Сутність, значення та завдання тактичного планування. Зміст і структура поточного плану підприємства.

Сутність і значення норм і нормативів у системі планування й управління. Класифікація, характеристика, вимоги до норм і нормативів. Система економічних норм і нормативів.

Характеристика показників за напрямками діяльності. Особливості економічних механізмів узгодження показників різних планів: рівноваги, взаємодії, збалансованості.

Планування збуту продукції

Цілі та завдання плану виробництва і збуту продукції.

Формування плану збуту з урахуванням досліджень ринку, життєвого циклу продукції та детермінантів попиту. Планування реклами. Збут продукції як умова задоволення потреб покупців (споживачів) і формування виробничої програми. Схема взаємодії плану збуту продукції з іншими планами. Основні показники плану збуту продукції та порядок їх розрахунку. Алгоритм плану збуту продукції.

Виробнича програма підприємства

Виробнича програма підприємства, її зміст і структура. Особливості формування виробничої програми підприємства в ринкових умовах. Натуральні, трудові, умовно-натуральні та вартісні вимірювачі продукції. Номенклатурні позиції й асортимент продукції.

Планування обсягів виробництва продукції у вартісному вираженні. Товарна продукція: характеристика, склад, розрахунки. Валова продукція: характеристика, планування залишків незавершеного виробництва. Чиста продукція: характеристика та визначення у процесі планування. Оптимізація виробничої програми підприємства.

Оперативно-календарне планування та регулювання виробництва

Сутність, завдання та зміст оперативно-виробничого планування, регулювання роботи підприємства.

Види та системи оперативно-виробничого планування.

Характеристика систем оперативно-виробничого планування на підприємствах різного типу виробництва.

Організація рівномірного випуску продукції та показники ритмічності.

Оперативне регулювання роботи підприємства.

Функції диспетчерського апарату. Технічні засоби диспетчерської служби.

Обґрунтування виробничої програми виробничою потужністю

Характеристика видів виробничої потужності. Вихідні дані та порядок розрахунку первісної, вихідної, середньорічної та річної виробничих потужностей.

Планування виробничої потужності системи в цілому та за її складовими. Показники використання виробничої потужності та шляхи їх покращення.

Планування матеріально-технічного забезпечення діяльності підприємства

Завдання та зміст планування матеріально-технічного забезпечення виробництва. Послідовність розробки плану матеріально-технічного забезпечення. Планування потреби в матеріальних ресурсах. Методи розрахунку потреби в матеріальних ресурсах.

Класифікація запасів матеріальних ресурсів. Регулювання рівня запасів матеріально-технічних ресурсів. Розрахунок величини запасу матеріальних ресурсів. Матеріальні баланси, їх види.

Планування персоналу й оплати праці

Планування персоналу. Завдання, зміст, вихідні дані, показники плану з персоналу. Планування кадрової структури підприємства. Планування чисельності персоналу за категоріями. Баланс робочого часу одного працівника на рік.

Планування продуктивності праці. Сутність продуктивності праці. Система показників продуктивності праці: натуральні, трудові, вартісні. Планування продуктивності праці за методами: прямого розрахунку, техніко-економічних факторів, аналітичним, моделювання.

Планування оплати праці. Завдання та зміст планування оплати праці. Вихідні дані для розробки плану. Методи визначення планового фонду заробітної плати: укрупнений, поелементний, прямого розрахунку, нормативний. Розрахунок середньої заробітної плати.

Планування витрат

Собівартість продукції та принципи її формування. Мета, завдання планування собівартості продукції. Класифікація витрат - основа планування собівартості. Вихідні дані для складання плану собівартості продукції. Послідовність розробки плану собівартості продукції.

Номенклатура та склад економічних елементів.

Номенклатура та склад статей витрат.

Планування витрат на виробництво продукції. Планування зниження витрат за техніко-економічними факторами.

Калькулювання собівартості окремих видів продукції. Складання кошторису витрат на виробництво.

Планування фінансів

Зміст і завдання фінансового плану. Порядок складання фінансового плану. Інформаційна база для розробки фінансового плану.

Планування фінансових результатів. Планування прибутковості. Види прибутку. Методи планування прибутку. Планування розподілу прибутку та потреби у зовнішньому фінансуванні.

Планування рентабельності.

Баланс доходів і видатків (бюджет підприємства). Планування фінансових показників прибутковості (дохідності, активності (оборотності), ліквідності, заборгованості).

Організація виробництва

Організаційні основи виробництва

Ключові аспекти теорії організації виробництва. Системна концепція організації виробництва. Процес організації виробництва. Принципи організації виробничого процесу.

Виробничий процес і організаційні типи виробництва

Зміст, сутність і структура виробничого і технологічного процесів. Чинники, що впливають на структуру виробничого процесу. Класифікаційні ознаки основних, допоміжних і обслуговуючих виробничих процесів. Етапи формування виробничого процесу.

Організаційні типи виробництва. Ознаки одиничного, серійного, масового типів виробництва. Порівняльна техніко-економічна характеристика типів виробництва.

Організація виробничого процесу в часі та просторі

Організація виробничого процесу в часі. Виробничий цикл, його сутність, структура та характеристика складових. Тривалість циклу та його техніко-економічне значення. Вплив виробничого циклу на показники діяльності підприємства. Шляхи скорочення виробничого циклу. Розрахунок тривалості технічного циклу за різними способами поєднання операцій: послідовного, паралельного та паралельно-послідовного.

Визначення виробничого циклу складного процесу. Сутність складного процесу.

Організація виробничого процесу в просторі. Поняття виробничої структури, чинники, що на неї впливають. Види виробничих структур. Комплексна та спеціалізована структура. Характеристика технологічної, предметної, змішаної, цехової, безцехової, корпусної та комбінованої виробничих структур підприємства.

Методи організації виробництва

Сутність методу організації виробництва в часі та просторі. Чинники, що визначають вибір методу організації виробництва. Основні ознаки

непотокового методу. Умови застосування непотокового методу. Форми спеціалізації непотокового виробництва.

Організація потокового й автоматизованого виробництва

Потокове виробництво. Сутнісно-змістова характеристика методу. Основні ознаки й умови організації. Техніко-економічна характеристика потокового виробництва. Класифікація поточкових ліній. Параметри поточкових ліній. Методика їх розрахунку.

Автоматизоване виробництво. Загальна характеристика та види автоматичних ліній. Гнучкі автоматизовані виробництва (ГАВ) та гнучкі виробничі системи (ГВС), їх характеристика.

Організація обслуговування виробничого процесу

Загальна характеристика інфраструктури підприємства та системи технічного обслуговування виробництва.

Організація інструментального господарства. Організаційно-виробнича структура інструментального господарства. Форми організації інструментального господарства. Класифікація інструменту. Організація роботи ЦС та ІРК. Системи обслуговування робочих місць. Потреби підприємства в інструменті. Регулювання запасу інструменту в ЦС. Шляхи вдосконалення роботи інструментального господарства.

Організація технічного обслуговування та ремонту обладнання. Мета та завдання технічного обслуговування та ремонту. Характеристика та склад ремонтного господарства. Системи ремонтного обслуговування устаткування. Форми організації ремонтного обслуговування устаткування.

Організація енергетичного господарства. Завдання та значення забезпечення виробництва енергією. Структура енергетичного господарства й органи управління ним. Енергоресурси підприємства та методи визначення потреби в них. Напрямки удосконалення організації енергетичного господарства.

Організація транспортного господарства. Завдання та структура транспортного господарства. Визначення величини вантажопотоків, вантажообороту та системи перевезень. Класифікація транспортних засобів. Шляхи вдосконалення роботи транспортного господарства на підприємстві.

Організація складського господарства. Мета та завдання матеріального забезпечення. Структурні елементи складського господарства. Класифікація складів. Оснащення складів. Організація складських операцій. Порядок прийому, збереження та видачі матеріалів зі складів. Напрямки вдосконалення матеріального обслуговування виробництва.

Організаційно-виробниче забезпечення якості продукції

Організація технічного контролю. Сутність, завдання й органи контролю якості продукції. Принципи організації технічного контролю якості. Об'єкти,

види та методи контролю якості продукції. Шляхи підвищення якості продукції.

Організація управління якістю продукції. Якість продукції та її показники. Державна система стандартизації. Еволюція управління якістю. Комплексна система управління якістю продукції, її сутність. Форми регулювання якості продукції.

Комплексна підготовка виробництва нової продукції

Основні завдання та принципи підготовки виробництва нової продукції.

Технічна підготовка виробництва. Система комплексної підготовки виробництва. Підсистема науково-дослідної підготовки. Організація робіт із підготовки виробництва.

Організація науково-технічних досліджень. Сутнісно-змістова характеристика досліджень. Види та структура дослідних, фундаментальних, пошукових і прикладних робіт.

Проектно-конструкторська підготовка, її цілі та завдання. Основні етапи проектування: технічне завдання, технічна пропозиція, ескізний проект, технічний проект, робоча документація.

Технологічна підготовка. Цілі, зміст і логіка технологічної підготовки. Система технологічної підготовки виробництва. Склад технологічної документації.

Організаційно-економічна підготовка виробництва. Зміст і етапи організаційно-економічної підготовки виробництва. Завдання та нормативи планування підготовки виробництва. Методи переходу на випуск нових виробів. Напрями прискорення комплексної підготовки виробництва. Оцінка ефективності впровадження у виробництво нової продукції.

Список рекомендованої літератури

1. Кіндрат Р.Я. Організація виробництва деревообробних підприємств. Навчальний посібник. – Львів: видавничий дім «Панорама», 2002 р.

2. Організація виробництва: Навчальний посібник для студ. вищ. навч. закл. / В. Онищенко, О. Редкін, А. Старовірець, В. Черганова. – К.: Лібра, 2003.

3. Пенцак М.В. Планування та організація діяльності підприємства. Методичні вказівки та завдання до виконання практичних робіт. – Львів: Технологічний коледж НЛТУ України, 2010.

4. Планування діяльності підприємства. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни / За ред. В. Москалюка – К.: КНЕУ, 2005.

5. Шевченко Г.С., Варениця В.О., Данілова В.К., Луцевич В.К., Якуба М.М. Планування діяльності на деревообробних підприємствах. Навчальний посібник. – Львів: Український державний лісотехнічний університет, 2001 р.

6. Цал-Цалко Ю.С. Витрати підприємства: Навчальний посібник. – К.: ДО ЦУЛ, 2002.

3. ЕКОНОМІКА ПРАЦІ

Об'єкт, предмет, завдання та методологічні основи економіки праці

Економіка праці як галузь економічної науки. Предмет і завдання економіки праці. Мета та методологічні основи економіки праці. Місце і значення дисципліни для підготовки молодших спеціалістів.

Сутність поняття «праця», види праці, її характеристика. Роль праці у розвитку людини та суспільства. Зміст і характер праці.

Трудові ресурси та трудовий потенціал суспільства

Класифікація населення згідно з вимогами Міжнародної організації праці (МОП). Структура населення, склад і характеристика. Динаміка змін у структурі населення України.

Стан і структура трудових ресурсів. Класифікація трудових ресурсів, їх характеристика. Баланс трудових ресурсів. Показники використання трудових ресурсів.

Поняття трудового потенціалу. Кількісні й якісні характеристики трудового потенціалу. Чинники, що впливають на формування трудового потенціалу та його ефективне використання.

Зайнятість та безробіття

Соціально-економічна сутність зайнятості населення. Види зайнятості населення. Концепція повної, глобальної, примусової та добровільної зайнятості. Показники зайнятості населення. Проблеми зайнятості населення України.

Державне регулювання зайнятості населення. Закон України «Про зайнятість населення». Основні напрямки державної політики в галузі зайнятості населення.

Сутність безробіття та його види. Відмінності у визначенні безробітної особи за Законами України «Про зайнятість населення» та за міжнародними нормами.

Методи розрахунку показників безробіття.

Закон Оукена та його практичне значення. Соціальний захист безробітних.

Сутність, значення й об'єкти нормування праці

Зміст і завдання нормування праці в сучасних умовах і його практичне значення. Основні принципи нормування праці. Напрямки поліпшення нормування праці на підприємстві.

Заходи щодо вдосконалення нормування праці. Функції та роль нормування праці у ринковій системі господарювання. Чинники, які негативно впливають на стан нормування праці в Україні.

Поняття та структура виробничо-трудоного процесу. Сутність трудового процесу та його взаємозв'язок з виробничим процесом.

Сутність виробничої операції та характеристика за ознаками. Структура операції у трудовому контексті: трудові рухи, дії, прийоми. Чинники, які впливають на тривалість виконання операції.

Аналіз трудового процесу та витрат робочого часу

Основні принципи класифікації робочого часу. Робочий час як загальна міра кількості праці. Складові витрат робочого часу робітника. Складові витрат робочого часу устаткування. Зміст окремих витрат часу й їх аналіз. Структура нормованого та ненормованого робочого часу. Показники використання робочого часу робітника й устаткування.

Нормативи та норми затрат праці. Методи нормування та способи встановлення норм

Види та призначення нормативів праці. Методика розробки нормативів праці. Нормативи часу на відпочинок: основні чинники впливу. Нормативи на підготовчо-завершальний час на обслуговування робочого місця.

Класифікація та зміст норм затрат праці. Взаємозв'язок між нормою часу та нормою виробітку. Чинники, які впливають на величину норм.

Особливості нормування виробничих операцій на деревообробних підприємствах: операції, які виконуються вручну; на верстатах із ручною подачею; на верстатах із механізованою подачею; на автоматичних і на півавтоматичних лініях.

Аналітичні методи нормування та його різновиди. Аналітично-дослідницький метод, його переваги та застосування. Аналітично-розрахунковий метод, його використання та переваги. Сумарний метод нормування, його загальна характеристика, недоліки. Апаратура для вимірювання витрат робочого часу.

Методи вивчення витрат робочого часу. Класифікація методів вивчення витрат робочого часу, їх переваги та недоліки. Індивідуальна фотографія робочого часу: методика проведення, обробка й аналіз результатів, складання фактичного та нормативного балансів робочого часу. Розробка заходів щодо поліпшення організації праці, усунення причин втрат робочого часу. Групова фотографія робочого часу, її особливості, переваги та недоліки. Особливості проведення маршрутної фотографії робочого часу. Фотографія часу використання устаткування. Фотографія виробничого процесу.

Сутність хронометражу, його призначення та види. Сутність і призначення фотохронометражу та сфера застосування. Етапи проведення фотохронометражного спостереження.

Продуктивність і ефективність праці

Поняття ефективності й інтенсивності праці. Показники ефективності: продуктивність і рентабельність праці. Показники та методи вимірювання продуктивності праці. Фактори, що впливають на продуктивність праці. Резерви підвищення продуктивності праці. Основні напрямки підвищення продуктивності праці на підприємстві.

Витрати на персонал і заробітна плата

Заробітна плата як соціально-економічна категорія ринкової економіки й основна форма доходів найманих працівників. Сутність понять «вартість робочої сили», «ціна робочої сили». Чинники, що збільшують вартість робочої сили. Складові вартості робочої сили.

Принципи та складові елементи організації заробітної плати. Функції заробітної плати. Чинники, що впливають на рівень і динаміку заробітної плати.

Законодавчі та нормативні документи, на основі яких здійснюється державне регулювання оплати праці. Установлення мінімальної заробітної плати та інших державних норм і гарантій.

Економічний зміст договірної регулювання оплати праці. Генеральна тарифна угода. Галузева тарифна угода. Тарифна угода як складова частина колективного договору.

Тарифне нормування заробітної плати

Зміст і призначення тарифної системи оплати праці. Елементи тарифної системи: тарифно-кваліфікаційний довідник; тарифна ставка, тарифна сітка; схеми посадових окладів, їх характеристика та соціальне значення. Безтарифна система оплати праці. Контрактна система оплати праці. Система участі у прибутках. Удосконалення тарифної системи.

Тарифна сітка, її призначення. Елементи тарифної сітки: тарифні розряди та коефіцієнти, діапазон тарифної сітки. Обчислення середніх показників тарифної сітки. Розробка та застосування ЄТС. Тарифні ставки оплати праці робітників, економічне та соціальне значення їх диференціації.

Загальні поняття форм і систем оплати праці, ефективність їх застосування.

Системи відрядної форми оплати праці: пряма відрядна, відрядно-преміальна, відрядно-прогресивна, непряма відрядна, акордна. Їх сутність і умови застосування. Порядок нарахування заробітку за кожною системою відрядної форми.

Системи погодинної форми оплати праці, сфери їх застосування. Методи обчислення заробітку за погодинною формою оплати.

Оплата праці в бригадах. Методи розподілу заробітної плати між членами бригад. Критерії оцінки праці, що підвищують та знижують величину КТУ.

Доплати та надбавки, їх компенсаційний і стимулюючий характер. Застосування доплат і надбавок, їх розміри на підприємстві.

Організація преміювання працівників. Види та показники преміювання. Умови преміювання робітників, фахівців і технічних службовців.

Планування праці на підприємстві та соціальний розвиток організації

Сутність та методика планування праці. Завдання, зміст і показники плану з праці, порядок його розробки.

Планування зростання продуктивності праці.

Планування чисельності та структури кадрів.

Основні завдання планування чисельності працівників. Укрупнені методи планування чисельності працівників. Особливості планування чисельності робітників. Баланс робочого часу одного робітника на рік, його характеристика.

Методи визначення необхідної кількості робітників: за трудомісткістю робіт; за явочним числом; за числом робочих місць і нормами обслуговування.

Планування чисельності керівників, фахівців і службовців.

Планування заробітної плати. Методика планування фонду заробітної плати. Застосування диференційованих та укрупнених методів розрахунку фонду оплати праці. Характеристика годинного, денного та місячного (річного) фонду оплати праці в процесі планування. Планування фонду заробітної плати керівників, фахівців і службовців.

Планування середньої зарплати. Способи визначення середньої зарплати.

Сутність соціальної діяльності підприємства. Порядок розробки плану соціального розвитку трудового колективу підприємства. Завдання планування соціального розвитку трудового колективу підприємства. Ефективність заходів соціального розвитку трудового колективу.

Список рекомендованої літератури

1. Законодавство України про працю: зб. законодав. та нормат. актів. — К. : Атіка, 2003. — 944 с.
2. Кодекс законів України про працю.-Харків.:1999р.
3. Буряк Т.Ю., Карпінський Б.А., Григор'єва М.І., Економіка праці й соціально-трудова відносини: Навчальний посібник. – К.: Центр навчальної літератури, 2004.
4. Грішнова О.А. Економіка праці та соціально-трудова відносини: Підручник/О.А. Грішнова. – 4-те видання. - К.: Знання, 2009 р.-559с.
5. Дячун О.В. Організація, нормування та оплата праці. – Львів: Афіша, 2001
6. Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудова відносини. – К.: Кондор, 2006.
7. Уманський О.М. Соціально-трудова відносини: навч.посібн./О.М.Уманський , В.Г.Сумцов. – Луганськ: вид-во СНУ ім.В.Даля, 2003 р.- 472 с.